

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Richardem Galisem ve věci

žalobce: **T. B.**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 2. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Dne 15. 5. 2023 žalobce požádal o starobní důchod s datem přiznání 12. 8. 2023. Rozhodnutím ze dne 21. 9. 2023 (jehož součástí byl i osobní list důchodového pojištění) žalovaná žalobci vyhověla a ode dne 12. 8. 2023 mu přiznala starobní důchod ve výši 32 311 Kč měsíčně. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, v nichž uvedl, že z osobního listu důchodového pojištění je patrné, že mu při výpočtu důchodu nebyla hodnocena tzv. renta za roky 1990 až 2023, kdy pracoval v uranových dolech. K námitkám přiložil potvrzení o vyplacených náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, dle něž mu byly tyto náhrady vypláceny od 1. 8. 1990 do 31. 5. 2023.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. D. A.

Rozhodnutím ze dne 25. 1. 2024 žalovaná námitky zamítla a své předchozí rozhodnutí potvrdila. K žalobcovým námitkám mj. uvedla, že do vyměřovacího základu pojištění za dobu od 1. 1. 1996 se pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu zahrnuje též ztráta na výdělků po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání). Tyto náhrady již byly žalobci zhodnoceny v souladu s § 16 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v osobním listu důchodového pojištění ze dne 18. 9. 2023, jenž byl přílohou rozhodnutí ze dne 21. 9. 2023.

2. Proti rozhodnutí o námitkách žalobce podal dne 31. 1. 2024 *k žalované* žalobu, ve které uplatnil shodnou námitku s tím, že žádá o přepočítání starobního důchodu. Dle záznamu ze dne 11. 9. 2024 žalovaná s ohledem na to, že žalobní lhůta (patrně v době sepsání záznamu) již uplynula, posoudila žalobu jako žádost o úpravu/přepočítání přiznaného starobního důchodu. Soudní oddělení žalované doplnilo, že pro výpočet starobního důchodu byla doba pobírání žalobcova invalidního důchodu nyní vyloučena a částky náhrady za roky 1991 až 1995 nebyly zhodnoceny (při celém vyloučení roce) a za rok 1990 byla náhrada pokračena. Při stanovení vyměřovacího základu se ale mělo postupovat podle § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2023 (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.“). Ze spisu neplyne, zda tomu tak bylo a žalobci to ani nebylo vysvětleno. Doporučuje se tedy provést srovnávací výpočet dle § 3a této vyhlášky a žalobci vysvětlit celou problematiku zápočtu, jde-li o souběžně vyplacené náhrady v letech 1990 až 1995 a dobu pobírání invalidního důchodu.
3. Rozhodnutím ze dne 8. 11. 2024, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), žalovaná žádost o zvýšení starobního důchodu zamítla. V odůvodnění uvedla, že na základě dodatečně předložených dokladů žalobci započítala náhradu za ztrátu na výdělků za roky 1991 až 1995 namísto vyloučených dob. Dodatečně provedený zápočet však byl bez vlivu na předchozí rozhodnutí ze dne 21. 9. 2023, neboť výpočet z osobního vyměřovacího základu ve výši 149 084 Kč stanoveného z hrubých výdělků do roku 1989 a vynásobeného koeficientem mzdového nárůstu je výhodnější, než výpočet důchodu z osobního vyměřovacího základu stanoveného ke dni vzniku nároku na důchod ve výši 78 074 Kč (za roky 1986 až 2022). Náhrady za ztrátu na výdělků za roky 1996 až 2022 již byly započteny na osobním listě důchodového pojištění ze dne 18. 9. 2023. Součástí prvostupňového rozhodnutí byl osobní list důchodového pojištění ze dne 11. 10. 2024.
4. Proti prvostupňovému rozhodnutí žalobce opět podal námitky. Uvedl, že žalobu neřešil nezávislý soud, ale opět žalovaná. Spolupracovníci, kteří pobírali tzv. rentu a byli také vyřazeni od roku 1990, nemají tak velký rozdíl ve výši důchodu a renty. V příloze zasílá doklady o celkové délce doby výkonu vybraného zaměstnání v hornictví a potvrzení o vyplacených náhradách za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Opět žádá o přepočítání starobního důchodu.
5. V záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaná námitky zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Uvedla, že žalobce byl v rozhodnutí o námitkách ze dne 25. 1. 2024 informován o tom, že správní žaloba se nepodává u žalované, ale u soudu. V dvouměsíční lhůtě ji k soudu nepodal. Žalovaná proto jeho podání posoudila jako žádost o úpravu/přepočítání přiznaného starobního důchodu. Podmínku důchodového věku (63 let a 10 měsíců) žalobce splnil dne 12. 6. 2022. Druhou podmínku potřebné doby pojištění (35 let) žalobce také splnil, neboť ke dni vzniku nároku na starobní důchod, tj. do dne 11. 6. 2022 získal 35 let a 278 dnů pojištění. Následně žalovaná přepočítala žalobcův

starobní důchod. Základní výměru určila ve výši 4 040 Kč měsíčně. Pro účely stanovení procentní výměry žalobce získal celkem 13 053 dnů pojištění, tj. 35 celých let. Rozhodné období pro stanovení osobního vyměřovacího základu žalovaná určila na roky 1986 až 2022 a osobní vyměřovací základ vypočetla na 78 074 Kč. Žalovaná nicméně dále zjistila, že žalobci byl od 23. 7. 1990 přiznán plný invalidní důchod, jehož výpočtový základ byl stanoven z osobního vyměřovacího základu ve výši 11 720 Kč. V souladu s § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění proto porovnala nově zjištěný výpočtový základ stanovený na základě osobního vyměřovacího základu ve výši 78 074 Kč s výpočtovým základem vypočteným z původního osobního vyměřovacího základu navýšeným o koeficient nárůstu za rok 1989 (12,7204), tj. ve výši 149 084 Kč. Výpočtový základ následně žalovaná vypočetla z vyššího osobního vyměřovacího základu ve výši 149 084 Kč na celkem 51 892 Kč. Procentní výměru stanovila na 27 244 Kč měsíčně. Žalobcův starobní důchod tak po započtení valorizace z června 2023 činil 32 311 Kč měsíčně. Dále žalovaná konstatovala, že na základě žalobcova podání ze dne 30. 1. 2024 započtetla namísto vyloučených dob náhradu za ztrátu na výdělků za roky 1991 až 1995. Dodatečně provedený zápočet byl ale zcela bez vlivu na původní rozhodnutí z 21. 9. 2023, neboť důchod byl v obou případech v souladu s § 19 zákona o důchodovém pojištění vypočten z osobního vyměřovacího základu 149 084 Kč stanoveného z hrubých výdělků do roku 1989 vynásobeného koeficientem nárůstu, jenž je výhodnější než výpočet z osobního vyměřovacího základu stanoveného ke dni vzniku nároku na důchod v částce 78 074 Kč.

Žaloba

6. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), se žalobce domáhá zrušení napadeného rozhodnutí. S prvostupňovým i napadeným rozhodnutím nesouhlasí a nepokládá je za správná. Napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy a žalobcův starobní důchod byl nesprávně vypočten. Konkrétně žalobce uvádí, že *„potvrzení o náhradách dle § 195 ZP, § 371 ZP a 271 b) a ZP bylo přiloženo k žádosti o starobní důchod“*.

Vyjádření žalované

7. Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby. Žalobce podle ní v žalobě nespecifikoval, jaké zákonné ustanovení porušila. Odkázala na obsah napadeného rozhodnutí a dodala, že z osobního listu důchodového pojištění k rozhodnutí ze dne 21. 9. 2023 je zřejmé, že do vyměřovacího základu za dobu od 1. 1. 1996 byly pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu zahrnuty i náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Dále z něj plyne, že doba pobírání invalidního důchodu byla vyloučena a částky náhrad v letech 1991 až 1995 nebyly vůbec zhodnoceny (při celém vyloučeném roce) a za rok 1990 byla náhrada pro zápočet pokrácena vzhledem k vyloučeným dobám. Při stanovení vyměřovacího základu nebylo postupováno dle § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb. Žalovaná na základě žalobcova podnětu ze dne 30. 1. 2024 v prvostupňovém rozhodnutí provedla srovnávací výpočet dle této vyhlášky a započtetla náhrady za všechny roky. Z porovnání obou osobních listů důchodového pojištění je zřejmé, že nyní byly započteny i náhrady vyplacené za roky 1990 až 1995. Po jejich zápočtu dosáhl skutečný osobní vyměřovací základ částky 82 224 Kč oproti základu vypočtenému v roce 2023, který činil 78 074 Kč. Osobní vyměřovací základ určený z původního základu pro výpočet invalidního důchodu je ale i tak pro žalobce

výhodnější, neboť činí 149 084 Kč. Proto z něj žalovaná vypočetla výpočtový základ, což bylo bez vlivu na výši starobního důchodu. Žalobcovu žádost o zvýšení tak zamítla.

8. Žalovaná dále na výzvu soudu k podrobnějšímu vysvětlení toho, zda žalobci byly při srovnávacím výpočtu dle § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb. skutečně započteny i náhrady za rok 1990, zaslala vyjádření ze dne 13. 5. 2025. V něm doplňuje, že na roky 1990 až 1995 je třeba aplikovat § 16 odst. 3 a 4 zákona o důchodovém pojištění, dle nichž je vyměřovacím základem za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového pojištění podle předpisů platných před tímto datem; a vyloučenými dobami jsou doby, které se dle předpisů platných před tímto datem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku. Těmito předchozími předpisy jsou zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a prováděcí vyhláška č. 149/1988 Sb. Žalobce pracoval do 9. 12. 1990 a od 10. 12. 1990 do 23. 10. 1996 pobíral plný invalidní důchod, který byl dle tehdejších předpisů vyloučenou dobou. V letech 1991 až 1995 jsou na osobním listu důchodového pojištění z 11. 10. 2024 započteny náhrady za ztrátu na výdělku v plné výši, neboť se nevyskytují žádné souběžné vyloučené doby v jednotlivých kalendářních letech. Jelikož byly započteny příjmy (náhrady), nebylo již možné hodnotit vyloučenou dobu pobírání invalidního důchodu za celé kalendářní roky. Pouze náhrada vyplacená žalobci za rok 1990 ve výši 20 578 Kč za období od 1. 8. 1990 do 31. 12. 1990 je v novém osobním listu důchodového pojištění z 11. 10. 2024 hodnocena stejně jako v předchozím listu z 18. 9. 2023, tj. v upravené výši 17 620 Kč. Tento odlišný zápočet (v rozpočtené výši) je dán souběhem tohoto příjmu s vyloučenou dobou pobírání invalidního důchodu. Následně žalovaná cituje relevantní ustanovení zákona o sociálním zabezpečení a vyhlášky č. 149/1988 Sb. Vzhledem k rozdílné konstrukci výpočtového základu dle zákona o důchodovém pojištění již podle žalované nelze samostatně provádět výpočet z výdělků bez přihlédnutí k příjmům uvedeným v § 11 odst. 2 vyhlášky č. 149/1988 Sb. (přičemž by byly zohledněny vyloučené doby) a samostatně výpočet z těchto příjmů (bez vyloučení dob). V případě, že občan pobíral před 1. 1. 1996 náhradu za ztrátu na výdělku v době, která se podle předchozích předpisů vylučovala, je nutné postupovat tak, jako by se jednalo o příjem dle § 11 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. To znamená, že se dává přednost zápočtu těchto příjmů před vyloučením doby v případě, že takto stanovený hrubý výdělek je v kalendářním roce vyšší. V opačném případě se doby vyloučí a příjmy se nezapočtou. Vzhledem k § 12 odst. 7 zákona o sociálním zabezpečení a § 12 odst. 1 a 7 vyhlášky č. 149/1988 Sb., kdy nelze současně plně započítat oba příjmy v plné výši pro souběžné vyloučené doby, žalovaná pro zápočet upravila výši náhrady úměrně počtu dnů, za které náležela, poníženým o souběžné započtené vyloučené doby, tj. z částky 20 578 Kč na částku 17 620 Kč. Při výpočtu postupovala takto: $(20\,578 : 153) \times 131 = 17\,619,07$ Kč (po zaokrouhlení 17 620 Kč), neboť celková náhrada ve výši 20 578 Kč náležela za 153 dnů (od 1. 8. 1990 do 31. 12. 1990) a invalidní důchod byl žalobci vyplácen 22 dnů (tj. šlo o 22 dnů vyloučené doby od 10. 12. 1990 do 31. 12. 1990), tzn., že počet dnů výplaty náhrady ponížený o vyloučené doby činil 131 dnů. Žalovaná tak započetla v roce 1990 náhradu pouze v době, která se nevylučuje. Žalovaná konečně opravuje své předchozí vyjádření, v němž zaměnila vypočtené částky osobních vyměřovacích základů plynoucích z obou osobních listů důchodového pojištění. Správně byla nově vypočtená částka (dle osobního listu důchodového pojištění z 11. 10. 2024) *nižší* než předchozí (a nikoliv vyšší).

Žalobcova vyjádření

9. Ve vyjádření ze dne 20. 5. 2025 žalobce navrhuje, aby si soud vyžádal doklady o výpočtu jeho důchodu a prověřil správnost výpočtu.
10. V doplnění žaloby ze dne 25. 5. 2025 žalobce namítá, že napadené rozhodnutí je nedostatečně odůvodněno, neboť se nevypořádalo s jeho námitkami, zejména s námitkou nerovného zacházení. Žalovaná dále opomněla přiložené dokumenty, které dokládají práci v hornictví a vyplacené náhrady, aniž by bylo uvedeno, zda a proč nebyly zohledněny. Příloha č. 1 obsahovala doklady o celkové délce doby výkonu zaměstnání v hornictví a příloha č. 2 potvrzení o vyplacených náhradách za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Z důvodu doložení doby v rizikovém zaměstnání by se mohlo jednat o nárok o dřívější nebo vyšší důchod dle § 74 až § 76 zákona o důchodovém pojištění. Z rozhodnutí také není patrné, zda a jak byly zohledněny náhradní doby. Žalovaná dále ve svém posledním vyjádření připustila, že ve vyjádření k žalobě uvedla nesprávnou výši osobního vyměřovacího základu (11 720 Kč). Žalobce nesouhlasí s tím, že tato nesrovnalost neměla vliv na výpočet, neboť osobní vyměřovací základ je klíčový pro stanovení výše starobního důchodu. Tato chyba také mohla ovlivnit žalobcovo důvěryhodné očekávání, že nový výpočet bude vyšší. Původní informace byla matoucí. Žalovaná také uvedla, že za rok 1990 došlo ke krácení započitatelné náhrady mzdy v důsledku vyloučení 22 dnů kvůli invaliditě. Žalobce se nicméně domnívá, že invalidita nastala až dne 10. 12. 1990, tudíž tento rok nelze považovat za vyloučený v plném rozsahu a měl by být započten v plné výši. Soud by měl posoudit, zda žalovaná nepostupovala v rozporu s § 12 vyhlášky č. 149/1988 Sb., neboť pro účely započtení výdělků se vyloučené doby uplatňují pouze tehdy, pokud zcela zabírají příslušný kalendářní rok. Žalobce dále žádá soud, aby přezkoumal, zda byl výpočet proveden v souladu s judikaturou a metodikou MPSV, která upřednostňuje zápočet náhrad, pokud je jejich charakter přirovnatelný ke skutečně odpracovaným příjmům. Soud má posoudit, zda byl důchod vypočten správně, nedošlo k neoprávněnému snížení osobního vyměřovacího základu a zda byly náhrady mzdy za roky 1990 až 1995 započteny v plném rozsahu podle platné právní úpravy.

Jednání

11. Soud věc v souladu s § 49 odst. 3 s. ř. s. projednal v nepřítomnosti žalované.
12. Během jednání žalobce setrval na svém stanovisku. Uvedl, že mu přijde, jako by pro žalovanou nežil. Jeho kolegové rentáři (osoby, které pobírají náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti v důsledku nemoci z povolání) měli stejné podmínky jako on a pobírají starobní důchod srovnatelný s rentou. Důchod dostali i dle jiného ustanovení než žalobce. Žalobce též zaráží jednání žalované, která mu např. sdělila, že pobíral invalidní důchod na základě zdravotního stavu. Ve skutečnosti jej měl za ztrátu profese. V roce 1995 skončil zákon, na jehož základě mu byl důchod vyplácen. Žalobci nebyl odebrán na základě lékařského posudku. Nikdo mu po jeho kompletním odebrání nesdělil, co má dělat. Žalobce byl evidován na úřadu práce, ale nevěděl, že si mohl platit sociální pojištění. Dozvěděl se to až v roce 2014. Měl za to, že to za něj platily uranové doly, kterým vše dokladoval, a že byl jejich zaměstnanec. Pojištění si tedy platil sám. Až později se dozvěděl, že platí málo, což mu nikdo neřekl. Jednorázově pak zaplatil zbytek. Přišlo mu ovšem sdělení, že přeplatil 40 000 Kč. Při žádosti o starobní důchod posléze žalobci neřekli, že si měl přinést výdělky od uranových dolů. Potvrzení tedy podal dodatečně přes podatelnu

(avšak nedostal potvrzení o podání). Posléze mu ale přišel výpočet starobního důchodu, který se diametrálně lišil od očekávání. O věc se začal více zajímat a zjistil, že potvrzení o výdělku žalované nepřišlo. Žalobce nerozumí, proč mu starobní důchod nastavili jako při přiznání invalidního důchodu, kdy měl úplně jiný výdělek než v roce 2023.

13. Dokazování soud neprováděl. Žalobce při jednání navrhl důkaz znaleckým posudkem k vypočtení jeho starobního důchodu. Tento důkaz ale soud neprovedl, neboť nebyl potřebný k posouzení (včas a řádně) uplatněných žalobních bodů. Otázka samotného výpočtu starobního důchodu je navíc obecně vzato právní (postup jeho výpočtu upravují právní předpisy o důchodovém pojištění), a nikoliv odborná, nevyžaduje tedy znalecké posouzení (viz § 127 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s.). Při posouzení žalobních bodů soud vycházel z obsahu správního spisu, jímž se zásadně nedokazuje.

Posouzení věci

14. Soud ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků, je včas a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Poté přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu napadených výroků a v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
15. Před vlastním posouzením žalobních bodů soud připomíná, že při přezkumu napadeného rozhodnutí *je vázán včas a řádně uplatněnými žalobními body*, tj. žalobcem v žalobě vymezenými skutkovými a právními důvody, pro které žalobce považuje napadené rozhodnutí za nezákonné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Napadené rozhodnutí tedy (až na výjimky) *přezkoumává pouze v mezích uplatněných žalobních bodů* (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Proto také platí, že míra precizace žalobních bodů určuje, jaké právní ochrany se žalobci u soudu dostane. Čím je žalobní bod obecnější, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a posuzovat jej. Nemůže za žalobce domýšlet další argumenty či vybírat z reality skutečnosti, které návrh podporují. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu (viz např. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, dále jen „NSS“, ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 – 78, č. 2162/2011 Sb. NSS). Pokud se tedy žalobce (byť opožděně, neboť tento požadavek poprvé vznesl až ve vyjádření ze dne 20. 5. 2025, viz dále) domáhá toho, aby soud „*prověřil*“ správnost výpočtu jeho starobního důchodu (a za tím účelem posoudil veškeré relevantní podklady), musí soud bohužel jeho očekávání zklamat. Takový požadavek nelze pro jeho naprostou obecnost považovat za řádný žalobní bod. Nejedná se totiž o (dostatečně konkrétní) skutkový či právní důvod, pro nějž by žalobce pokládal napadené rozhodnutí za nezákonné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], nýbrž toliko o žádost, aby soud bez dalšího se vším všudy znova posoudil správnost výše žalobcova starobního důchodu.
16. Dále platí, že *žalobu lze o nové žalobní body rozšiřovat pouze ve lhůtě pro její podání*, tedy *do dvou měsíců od oznámení napadeného rozhodnutí žalobci* [§ 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.]. V projednávané věci tak žalobce mohl uplatňovat nové žalobní body *pouze do 7. 4. 2025* (napadené rozhodnutí mu dle doručenky ve správním spise bylo doručeno 7. 2. 2025). V této lhůtě žalobce toliko podal žalobu. Obě navazující žalobcova vyjádření ze dne 20. 5. a 25. 5. 2025 byla soudu doručena až po uplynutí žalobní lhůty. K novým žalobním

bodům, které v nich žalobce uplatnil, tak soud nemůže přihlížet. Konkrétně se jedná zejména o námitky:

- nepřezkoumatelnosti (nedostatků odůvodnění) napadeného rozhodnutí;
- opomenutí dokumentů (patrně) doložených někdy v průběhu správního řízení (s výjimkou potvrzení o náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, neboť na to žalobce poukazoval již v žalobě);
- zda a jak byly zohledněny náhradní doby (tato námitka ani není řádným žalobním bodem ze stejných důvodů, jako obecný požadavek na prověření správnosti výpočtu důchodu – žalobce se žádný konkrétním způsobem nevymezuje proti napadenému rozhodnutí, ale žádá všeobecnou kontrolu všech náhradních dob);
- tvrzená chyba ve vyjádření k žalobě stran osobního vyměřovacího základu (tato námitka taktéž není žalobním bodem, neboť nesměřuje proti napadenému rozhodnutí, nýbrž proti vyjádření žalované; zcela nad rámec lze říci, že žalovaná v posledním vyjádření nepřipustila chybu v osobním vyměřovacím základu, pouze upozornila na to, že *ve vyjádření k žalobě* mylně zaměnila oba osobní listy důchodového pojištění a v nich uvedené osobní vyměřovací základy – že původně vypočtený byl vyšší a nikoliv nižší);
- že žalobce se stal invalidním až od 10. 12. 1990, a proto nelze tento rok považovat za vyloučený v plném rozsahu, nemělo dojít ke zkrácení náhrady za ztrátu na výdělku o 22/365 a žalovaná tím postupovala v rozporu s § 12 vyhlášky č. 149/1988 Sb.;
- že výpočet důchodu nebyl proveden v souladu s judikaturou a metodikou MPSV, která upřednostňuje zápočet náhrad (žalobcem citovaný rozsudek NSS přitom neexistuje);
- že soud má posoudit, zda byl výpočet důchodu proveden správně, nedošlo k neoprávněnému snížení osobního vyměřovacího základu a byly v plném rozsahu započteny náhrady mzdy za roky 1990 až 1995; a
- veškeré námitky nově uplatněné během jednání.

17. Ve výsledku tak žalobce včas a řádně uplatnil jediný žalobní bod. Jde o zmínku o tom, že k žádosti o starobní důchod přiložil „*potvrzení o náhradách dle §195 ZP, § 371 ZP a 271 b) a ZP*“. Ve spojení s vyjádřením ze dne 25. 5. 2025, v němž žalobce namítá, že žalovaná opomněla zohlednit mj. „*přílohu č. 1*“, která obsahovala potvrzení o vyplacených náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti; a při znalosti obsahu správního spisu, v němž je žádost o starobní důchod včetně příloh založena, lze usuzovat, že žalobce vytýká žalované, že při svém rozhodování pominula jako podklad listinu „*potvrzení o vyplacených náhradách za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti podle § 195 zák. č. 65/1965, ve znění platném do 31. 12. 2008 a § 371 zák. č. 282/2006 Sb., ve znění platném od 1. 1. 2007 a § 271b ve znění zákona č. 205/2015, platném od 1. 1. 2018*“. přiloženou k žádosti o invalidní důchod. Potvrzuje to i žalobcovo vyjádření na jednání, že tuto listinu podal na podatelně, avšak žalovaná k ní posléze při výpočtu starobního důchodu nepřihlédla. Tomu ale soud nemůže přisvědčit.

18. Z tohoto potvrzení o vyplacených náhradách vyplývá, že od 1. 8. 1990 do 31. 12. 1990, od roku 1991 do roku 2022 (vždy po celý rok) a od 1. 1. 2023 do 31. 5. 2023 žalobce pobíral náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti v různých částkách. Z osobního listu důchodového pojištění ze dne 11. 10. 2024, jenž byl přílohou prvostupňového rozhodnutí, je přitom patrné, že obsah tohoto potvrzení žalovaná zjevně *vzala v potaz* při svém rozhodování, neboť částky dle potvrzení zahrnula do vyměřovacího základu v jednotlivých letech (sloupec D). Výjimkou je rok 2023, který ovšem nespadal do rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu dle § 18 odst. 1 a 4 zákona o důchodovém pojištění (roky 1986 až 2022, viz str. 5 napadeného rozhodnutí); a období od 1. 8. 1990 do 31. 12. 1990, neboť zde žalovaná z celkové náhrady 20 578 Kč započítala do vyměřovacího základu jen částku 17 620 Kč (za období od 1. 9. 1990 do 9. 12. 1990). To však nic nemění na tom, že žalovaná potvrzení neopomněla jako jeden z podkladů svého rozhodnutí (pouze žalobci nezapočetla celou částku v roce 1990 a v roce 2023).
19. Soud zdůrazňuje, že žaloba neobsahovala námitku, že žalobci nebyla do vyměřovacího základu započtena celá náhrada za období od 1. 8. 1990 do 31. 12. 1990. Až ve vyjádření ze dne 25. 5. 2025 začal brojit proti „krácení“ náhrady v roce 1990 (v čemž shledával porušení § 12 vyhlášky č. 149/1988 Sb.). Jedná se však o zcela nové skutkové tvrzení, které soud vyhodnotil jako nový žalobní bod, jenž byl uplatněn opožděně (viz výše). Obsahem žaloby byla totiž odlišná námitka: že žalovaná k žalobcem předloženému potvrzení (zcela) nepřihlédla, tedy že opomněla hodnotit některé podklady rozhodnutí (což není pravda) – a nikoliv že je vyhodnotila nesprávně v tom ohledu, že žalobci nezapočetla celou náhradu za rok 1990 (což žalobce mohl namítat již v žalobě, neboť skutečnost, že náhrada nebyla v tomto roce započtena celá, je zřejmé z porovnání částek v potvrzení o vyplacených náhradách a osobním listu důchodového pojištění, jenž byl přiložen k prvostupňovému rozhodnutí).
20. Jen zcela nad rámec nutného odůvodnění se nicméně soud i k této skutečnosti vyjádří (byť si je vědom toho, že nemůže překročit uplatněné žalobní body). Soudu se (i v kontextu doplňujícího vyjádření žalované ze dne 13. 5. 2025) jeví, že žalovaná skutečně postupovala do jisté míry nesprávně. Z judikatury NSS jasně plyne, že jestliže v kalendářním roce, který předchází účinnosti zákona o důchodovém pojištění, došlo k souběhu vyloučené doby s dobou, v níž byl dosažen hrubý výdělek, a starobní důchod se přiznává za dobu po 31. 12. 1997, je pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu zapotřebí postupovat podle § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb. (ve znění vyhlášky č. 302/1997 Sb.), a nikoliv podle § 12 odst. 7 věty druhé a odst. 8 vyhlášky č. 149/1988 Sb. (viz rozsudek ze dne 24. 9. 2009, č. j. 6 Ads 103/2009 – 64, č. 1973/2010 Sb. NSS). To je i případ žalobce, jemuž byl invalidní důchod přiznán až od 12. 8. 2023 (tj. za dobu po 31. 12. 1997), avšak před účinností zákona o důchodovém pojištění (nastala k 1. 1. 1996) u něj došlo k souběhu vyloučené doby plného invalidního důchodu [§ 16 odst. 4 věta první zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 12 odst. 7 písm. a) vyhlášky č. 149/1988 Sb. a § 9 odst. 1 písm. h) zákona o sociálním zabezpečení] a hrubých výdělků představovaných vyplácenými náhradami za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti [§ 16 odst. 3 věta první zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 11 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 149/1988 Sb.]. Tento souběh trval od 10. 12. 1990 až do konce roku 1995, jak lze dovodit z porovnání např. osobního listu důchodového pojištění ze dne 11. 10. 2024 (obsahuje údaje o době pobírání invalidního důchodu) a potvrzení o náhradách (obsahuje údaje o době vyplácení náhrad).

Žalovaná tedy měla provést výpočet dle § 3a odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 284/1995 Sb., tj. s přihlédnutím k hrubým výdělkům v podobě těchto náhrad, který měla porovnat s výpočtem bez přihlédnutí k nim dle písm. b) stejného ustanovení (a to za celé období, v němž existoval souběh vyplácení náhrad a invalidního důchodu, tj. v letech 1990 až 1995). Zatímco výpočet dle § 3a odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 284/1995 Sb. žalovaná v původním rozhodnutí ze dne 21. 9. 2023 provedla (viz osobní list důchodového pojištění, dle něž žalobci započítala vyloučené doby namísto náhrad), srovnávací výpočet dle písm. a) téhož ustanovení již neučinila. To je zřejmé i ze záznamu žalované ze dne 11. 9. 2024, v němž sama vytkla původním rozhodnutím o žalobcově invalidním důchodu (ze dnů 21. 9. 2023 a 25. 1. 2024), že v případě náhrad za roky 1990 až 1995 nebylo postupováno podle § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2023 (tj. účinném ke dni vzniku žalobcova nároku na starobní důchod).

21. Z odůvodnění prvostupňového i napadeného rozhodnutí plyne, že ani tento (vnitřní) pokyn žalovaná zcela nerespektovala. V obou se totiž výslovně uvádí, že náhrady (namísto původně vyloučených dob) započítala jen v letech 1991 až 1995 (viz str. 1 prvostupňového a str. 7 napadeného rozhodnutí) – tedy jen v těchto letech provedla výpočet dle § 3a odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 284/1995 Sb., který porovnála s předchozím výpočtem dle písm. b) téhož ustanovení. To se jeví i z porovnání osobního listu důchodového pojištění, jenž byl přílohou původního rozhodnutí žalované ze dne 21. 9. 2023, a novějšího osobního listu důchodového pojištění ze dne 11. 10. 2024 (příloha prvostupňového rozhodnutí): jde-li o rok 1990, nedošlo ve vyměřovacím základu k žádné změně (vzdor pokynu uvedenému v záznamu ze dne 11. 9. 2024). Nesprávný postup u roku 1990 potvrzuje i doplňující vyjádření žalované ze dne 13. 5. 2025, dle něž žalovaná ponížila zápočet náhrady vyplacené v roce 1990 v důsledku jejího souběhu s vyloučenou dobou invalidního důchodu, přičemž postupovala podle § 12 odst. 7 vyhlášky č. 149/1988 Sb., tedy v přímém rozporu se shora citovanou judikaturou (a svým vlastním vnitřním pokynem). Správně měla i souběh v roce 1990 řešit podle pravidel § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb.
22. Soud nicméně namísto žalované provedl výpočet dle § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb. a zjistil, že žalovaná postupovala ve výsledku správně, pokud úhrn vyměřovacích základů za rok 1990 stanovila bez přihlédnutí k hrubým výdělkům v podobě náhrad za ztrátu na výdělku v rozsahu, v němž se kryly s dobou pobírání invalidního důchodu, tj. v podstatě v souladu s § 3a odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 284/1995 Sb. Úhrn vyměřovacích základů za 1990 *s přihlédnutím* k hrubým výdělkům [§ 3a odst. 1 písm. a) a odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb.] činí celkem **113 759 Kč** (po zaokrouhlení na celé koruny nahoru), a to dle vzorce: $365 \times [100\,045 / (365 - 44)]$, kde 365 je počet dní v kalendářním roce 1990, 100 045 je úhrn hrubých výdělků dosažených v kalendářním roce 1990 a 44 počet dní vyloučených dob v roce 1990, v nichž žalobce nedosáhl hrubé výdělky. Úhrn vyměřovacích základů za 1990 *bez přihlédnutí* k hrubým výdělkům [§ 3a odst. 1 písm. b) a odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb.] pak činí celkem **118 517 Kč** (opět po zaokrouhlení), a to dle vzorce $365 \times [97\,087 / (365 - 66)]$, kde 365 je opět počet dní v kalendářním roce 1990, 97 087 je úhrn hrubých výdělků dosažených v kalendářním roce 1990 snížený o hrubé výdělky dosažené ve vyloučených dobách (jde tedy v podstatě o součet vyměřovacích základů za rok 1990 zaznamenaných shodně v obou osobních listech důchodového pojištění) a 66 počet dní vyloučených dob v roce 1990. Z uvedeného je zřejmé, že úhrn vyměřovacích základů zjištěný *bez přihlédnutí* k překrývajícím se hrubým výdělkům z náhrad [tj. dle § 3a odst. 1 písm. b) vyhlášky č.

284/1995 Sb.] je vyšší (118 517 Kč). Žalovaná z něj tak správně vycházela při stanovení žalobcova osobního vyměřovacího základu. Ostatně bylo do jisté míry předvídatelné, že tato částka bude vyšší. I v případě let 1991 až 1995 totiž žalobcem požadované započtení náhrad nevedlo k vyššímu, ale naopak nižšímu osobnímu vyměřovacímu základu (78 074 Kč namísto původních 82 244 Kč), jak plyne z porovnání obou osobních listů důchodového pojištění (a upozornila i žalovaná ve svém doplňujícím vyjádření).

23. Pro úplnost lze k žalobcovým (opožděným) námitkám souvisejícím s výše uvedeným jen nad rámec dodat, že z § 12 vyhlášky č. 149/1988 Sb. neplyne, že by se vyloučené doby uplatňovaly jen v případě, že trvají po celý rok. Celý rok 1990 skutečně nelze považovat za vyloučenou dobu, z toho ale nutně neplyne, že by měl být „započten v plné výši“ [nutnost plného započtení hrubých výdělků a jejich následného porovnání s výpočtem, který místo nich naopak zohledňuje vyloučené doby, nicméně plyne z § 3a vyhlášky č. 284/1995 Sb., jak bylo výše zdůvodněno].
24. Závěrem pak soud konstatuje, že při výpočtu starobního důchodu žalovaná nakonec vůbec nevycházela ze (skutečného) žalobcova osobního vyměřovacího základu zjištěného z rozhodného období let 1986 až 2022 [ať už při použití § 3a odst. 1 písm. a) nebo b) vyhlášky č. 284/1995 Sb.]. Pro žalobce totiž bylo v souladu s § 19 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění výhodnější vyměřit starobní důchod z výpočtového základu stanoveného z osobního vyměřovacího základu, z něž mu byl původně vyměřen invalidní důchod. Přestože tehdy (v roce 1990) žalobce samozřejmě pobíral nižší výdělky než v roce 2023, po vynásobení příslušným koeficientem (12,7204) činil téměř dvakrát tolik (149 084 Kč) než výpočtový základ zjištěný s přihlédnutím k náhradám (78 074 Kč). Byl i podstatně vyšší než ten, který žalovaná původně zjistila bez přihlédnutí k nim (82 244 Kč).

Závěr a náklady řízení

25. S ohledem na shora uvedené závěry soud žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
26. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobce byl ve věci neúspěšný, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná byla sice ve věci plně úspěšná, nemá však právo na náhradu nákladů řízení, neboť jde o věc důchodového pojištění. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 26. června 2025

Richard Galis v. r.
samosoudce